

існування двох світів (бінарна опозиція: сновидіння/реальність), де двоє перебувають у межовому стані, знайшовши один одного уві сні, не можуть зустрітися в реальності.

Сучасний український танцтеатр розвивається під егідою інтермедіальності, де домінує комбінація різних видів мистецтв. Формує новий комплекс понять, моделі комунікації з публікою, що дозволяють з одного боку, досягнути та переосмислити життєві реалії, з іншого – наділити дійсність глядачів новими сенсами, створити альтернативну реальність.

Список використаних джерел:

1. Хамінова А.А., Зильберман Н.Н. Теория интермедиальности в контексте современной гуманитарной науки. *Вестник Томского государственного университета*. 2014. № 389. С. 38–45.
2. Лотман Ю.М. Культура и взрыв. Москва : Гнозис, «Прогресс», 1992. 272 с.
3. Бахтин М.М. К методологии гуманитарных наук. Эстетика словесного творчества. 2-е изд. Москва : Искусство, 1986. С. 381–393.
4. Люднова А.А. Танцдрама «Три сестри» театру «Мізантроп» або читати синтез мистецтв, як книгу. URL: <http://www.indivisibleukraine.in.ua/storinkami-istoriji/160-tantsdrama-tri-sestri-teatru-mizantrop-abo-chitati-sintez-mistetstv-yak-knigu>
5. Люднова А.А. Про час і боротьбу в поетично-танцювальному перформансі «Пісок». URL: <http://artmisto.net/2017/07/05/pro-chas-i-borotbu-u-poetichno-tantsyuvalnomu-performansi-pisok/>
6. Hansen M.B. Bodies in Code: Interfaces with Digital Media. New York : Routledge, 2006. 336 p.

Ятлук А.П.

студент,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ВИРАЖАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ОФОРТУ В ТВОРЧОСТІ ЗАРУБІЖНИХ ХУДОЖНИКІВ

У творах сучасних художників-графіків однією з важливих проблем постає урізноманітнення технік офорту. Вивчення методів використання глибокого друку на основі творчості зарубіжних художників дозволяє розширити виражальні можливості офорту. На жаль, через відсутність

активних контактів ми навіть не знаємо про існування низки професійних зарубіжних офортистів, які винайшли свої способи поєднання технік, що можна використати з метою досягнення цікавих ефектів.

Одними з перших видань, що познайомили нас із техніками офорту були книги Сомова А.І. [1], Рудометова М.Д. [2] і Градського Л. [3]. У них надано інформацію про різні техніки, але проблема художнього потенціалу їх поєднання, на жаль, не увиразнена. Навчитися ефективним поєднанням можна лише на основі аналізу робіт інших художників. У цьому можуть допомогти збірки художників та їх робіт, наприклад «American Etchers» [4], «The Raisonne Catalog and Guide to the Works of Etched Biographical and Critical Notes» [5], «An Illustrated Biographical Encyclopedia of Artists of the American West» [6].

Метою статті є ознайомлення з методами використання технік офорту в творчості зарубіжних художників. Для цього слід ознайомитись з різновидами офорту, наприклад, за книгою А.В Чебикіна та Н.Я. Богомольного [7], дослідити роботи зарубіжних художників, прослідкувати за послідовністю виконання робіт, що допоможе знайти прийнятний для себе стиль і техніку виконання офорту.

Офорт – це один з різновидів гравюри. Найпростіша техніка офорту – суха голка, виконується на полірованому металі, поверхня якого покрита шаром кислототривкого лаку. Художник голкою процарапує малюнок, оголюючи метал, після цього пластину піддають травленню в сильній кислоті. Оголені ділянки металу труяться, і на їх місці з'являються борозди, чим більше часу пластина знаходиться у кислоті, тим глибші борозди з'являються, і на роботі штрих буде глибший. У готову, очищену від лаку пластину, тампоном або ж пальцем забивається фарба у борозди-заглиблення, що утворились в результаті травлення, а з поверхні пластини фарба зтирається. На пластину з фарбою накладається аркуш вологого паперу і прокочується через офортний верстат. Папір вдавлюється в заглибини на металі та забирає звідти фарбу. Так виконується найпростіший офорт, і тому його називають «глибокий друк». Як зазначають Н. Богомольний і А. Чебикін [7], на базі цих правил виконуються й інші види офорту, але звичайно ж в кожному з них є свої правила і тонкощі.

Є ряд художників, які винайшли свій особистий стиль в офорті. Одним із них є Сідней Гурвіц. Сідні Гурвіц народився у Ворчестері, штат Массачусетс, і в даний час живе в Бостоні. Він отримав ступінь бакалавра

в Брандейсі та ступінь магістра в Бостонському університеті. Він є членом Національної академії, SAGA (Товариство американських художників-графіків) та Бостонських графіків. Сідней Гурвіц працював на факультетах Уеллслі-коледжу, Школи живопису та скульптури Скоуегана, Університету Брандейса та Бостонського університету, де вийшов на пенсію як професор мистецтва. Він отримав багато нагород та стипендій, включаючи стипендію імені Фулбрайта, премію Луїса Комфорта Тіффані, Національний інститут мистецтв та літератури та Фонд художників штату Массачусетс. Він провів персональні виставки в Нью-Йорку, Бостоні, Англії та Німеччині. Як зазначено на сайті Brandeis University [8], роботи Гурвіца знаходяться у постійних колекціях Музею сучасного мистецтва, Нью-Йорк, Музею образотворчих мистецтв, Бостон, Клівлендського художнього музею, Огайо, Колекції друку Бібліотеки Конгресу, Вашингтон, Музею Вікторії та Альберта, Лондон, Колекції друку Публічної бібліотеки Бостона, Краківської національної галереї, Польща, Вустерського художнього музею, Массачусетс, Музею мистецтв Вірджинії, Норфолк, Музею мистецтв Гонолулу, штат Іллінойс.

Протягом останніх кількох років Гурвіц працює над створенням ряду кольорових акватинт на основі зображень металургійної промисловості та суміжних промислових та міських предметів. «Понад тридцять років моя робота полягає у зображенні промислових і міських архітектурних форм. Здебільшого я працював у техніці офорту – акватинта, багато з акварельними змивками. Я вважаю ці промислові та архітектурні образи нескінченним джерелом різноманітності та складності. Ці функціональні структури мають своєрідну формальну внутрішню логіку, порівнянну з конструктивістською скульптурою» [8, с. 1].

Робота Сіднея Гурвіца «Hulets IV», що виконана у змішаній техніці сухої голки та акватинти, одна з серії Hulets, що присвячена заводам цієї компанії. Ця компанія виробляє цукор, джеми та всілякі солодощі, але художник вибрав цю компанію не через це, а через зовнішній вигляд заводів, їх естетику. Художник дуже вдало знайшов композиційне та колірне рішення. Технологічно він спочатку, щоби не плутатись в лініях та плямах, протравлює лінії в техніці суха голка, а потім вже виконує акватинту. Сідней Гурвіц використовує дуже оригінальну технологію в своїх офортах для того, щоби робота стала кольоровою. Для цього потрібно змішати акварель з милом і пофарбувати потрібну ділянку відбитку. Мило потрібно для того, щоби акварель пристала до типографської фарби. Таким чином можна не лише додавати яскраві

фарби в роботу, а й затемняти недостатньо інтенсивно профруковані чи протравлені ділянки офорту. Такий прийом художник використовує не завжди, деякі роботи він виконує в декілька дошок. Кожна дошка забивається різним кольором і при накладанні одного кольору на другий виникає третій, таким чином можна отримати 7 кольорів за 3 дошки.

Сідней Гурвіц виконує не тільки кольорові офорти. Він має багато чорно-білих робіт, наприклад, «Chelsea View», що виконана в 2014 році. Робота також має чудову композицію, виконана в техніці акватинта дуже скурпульозно з неймовірною точністю.

Отже, офорт дуже багатогранна та унікальна техніка, яка має багато тонкощів, як, наприклад, допрацювання аквареллю по готовому відбитку. У творчості зарубіжних офортистів ця техніка активно розвивається та вдосконалюється за рахунок технологічних інновацій. Вивчаючи творчість різних художників, уважно аналізуючи їх роботу, послідовність технологічних дій, можна отримати новий досвід, що допоможе досягти більш цікавих рішень і оригінальних ефектів у роботі.

Список використаних джерел:

1. Сомов А.И. Краткое руководство к гравированию на меди крепкою водкою : монографія. Санкт-Петербург : СПб, 1885. 221 с.
2. Рудомётов М.Д. Опыт систематического курса по графическим искусствам : монографія. Санкт-Петербург : типографія Е. Евдокимова, 1898. 410 с.
3. Гданский Л. Гравер и травильщик по металлу: практическое руководство для изучения гравирования по меди, стали и цинке : монографія. Санкт-Петербург, 1913. 252 с.
4. George Albert Burr, Arthur Millier's Foreword. American Etchers, in Crafton Collection: scientific manual. New York : Crafton Collection 1930. 179 p.
5. Biographical and Critical Notes, Louise Combes Seeber. George Elbert Burr 1859–1939: The Raisonne Catalog and Guide to the Works of Etched: scientific manual. Arizona : Northland Press, 1971. 179 p.
6. Peggy Samuels and Harold Samuels. An Illustrated Biographical Encyclopedia of Artists of the American West: scientific manual. Inc., Garden City, New York : Doubleday 1976. 549 p.
7. Богомольний Н.Я., Чебикін А.В. Техніка офорту: навч. посіб. Київ : Вища школа, 1978. 110 с.
8. Sidney Hurwitz. The old print shop. URL: <http://oldprintshop.com/artists/43867>